

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

De Conversatione Apostolica A Curatoribus Animarum piè & fructosè
instituenda - Complectens vatios & solidos modos juvandi & consolandi
diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas

Lohner, Tobias

Dilingae, 1677

§. 4. Quid circa instructionem illustrium & nobilium Personarum
observandum sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48248)

causas & lites ad se delatas à subditis celeriter expedire, fideliterque annotare, & sic librum scriptum ante se habere debent; ex altera tamen parte, quæ secretum postulant, arcana secreta firma retinere, & sic clausum quoque & sigillis septem, nempe titulo Justitiæ, Fidelitatis, Prudentiæ, Religionis, Temperantiæ (quâ curiositatem & appetitum revelandi suppressant) Fortitudinis (quâ metum impellentem ad arcana revelanda superent) & charitatis (quâ commoda & incolumitatem Reipublicæ promovere tenentur) munitum; Certè Valerius Maximus optimum & tutissimum rerum administrandarum vinculum taciturnitatem putat esse. Hinc Curtius l. 4. de Peris ait: *Arcana Regum mira celant fide, non metus, non sive elicit vocem, quâ prodantur occulta. Vetus disciplina Regum vita periculo silentium sanxerat. Nec rem magnam sustinere posse credunt ab eo, cui tacere grave sit.*

VI. Denique sicut Seniores illi in genua prociderunt, & coronas ad pedes DEI in throno sedentis posuerunt, ita Senatores quoque, tum pro consiliis capiendis ad DEUM recurrere exemplo Salomonis, cap. 3. dicentis: *DEVS Patrum meorum, & Dominus misericordie, da mihi sedium tuarum assidricem sapientiam. Mittere lam de cœlis sanctis tuis, & à sede magnitudinis tue, ut mecum sit, & mecum laboret, ut sciam, quid acceptum sit apud te; tum in iisdem consiliis dandis non ad proprium commodum, sed ad honorè Dei respicere debent; hic enim est Scopus ultimus ad quem omnia referenda sunt, uti pius Author in Persona DEI sapienter indicavit, dum l. 3. c. 9. sic loquitur: *Fili, ego debeo esse finis tuus supremus & ultimus, si verè desideras esse beatus; ex hac intentione purificabitur affectus tuus sapiens seipsum, & ad creaturas malè incurvatus.**

§. IV.

Quid circa Instructionem Illustrium & Nobilium Personarum observandum sit.

I. **E**T si cum ejusmodi Personis familiarius conversantur, rarior se offerat Operario occasio, quia tamen & haec præ cæteris sæpe Instructione indigent, quâ statu ac fortuna suâ moderatè uti doceantur, ideo pro his quoque breviter aliquot doctrinas eidem suggerere placet.

II. Primò ergo ante omnia illos hortetur, ut ob Nobilitatem & Profapiam suam non se meliores æstiment non nobilibus, ac propterea eosdem despiciant, & sua conversatione aut alloquio indignos putent; sed potiùs memorabilem illam S. Hieronymi epist. 14. sententiam sibi applicent: *Nulli te unquam de generis nobilitate praponas, nec obscuras quasque & humiliori loco natas (Personas) te inferiores putes. Nescit Religio nostra Personas accipere, nec conditiones Hominum, sed animos respicit singulorum, servum & nobilem de moribus pronunciat. Summa apud DEVM libertas est, non servire peccatis: summa apud DEVM nobilitas, clarum esse virtutibus.* Et paulò post: *Nihil video in nobilitate appetendum, nisi quòd nobiles quòdam necessitate adstringantur, ne ab antiquorum probitate degenerent. Non enim datur Nobili Patri palma, sed cursui: & plerumque nobilitas carnis ignobilitatem parit mentis.* Certè juxta eundem sanctum, *ille apud DEVM est potior, non quem nobilitas generis, nec dignitas seculi, sed quem devotio fidei, & vita sancta commendat.* Quid enim prodest ei (inquit S. Chrysostomus in Matt.) *quem sordidant mores, generatio clara? aut quid nocet ei generatio vilis, quem mores adornant?*

III. Secundò eis inculcet, non modò nihil prodesse illis generis nobilitatem sine virtutibus, sed potiùs nocere, uti sapienter S. Chrysostomus ho. 20. in Matt. sequentibus verbis indicavit: *Licet longam Progenitorum seriem, & quidem clarissimam numeremus, in his gloriandum non est, nisi eorum Virtutes superare contendamus, scientes aliorum Opera nihil nobis in iudicio profutura, verùm graviter nos condemnatura, cum optimorum Parentum Filii, & domesticis exemplis eruditi nihil profecerimus.* Certè Diogenes, teste Laërtio dicere ausus est, nobilitatem, aliàque fortunæ bona nihil aliud esse, quàm velamina malitiæ; cum enim Nobiles nihilo sint aliis meliores, tamen aliis licentiùs peccant; unde Socrates ibidem cit. omne malum ex nobilitate oriri dicebat.

IV. Tertiò eosdem hortetur, ut, sicut genere & dignitate alios antecédunt, ita & virtutibus superare & præcellere contentur, cum verè cecinerit Juvenalis Sat. 8.

Tota licet veteres exorment undique ceræ
Atria, Nobilitas sola est, atque unica virtus.

Et si autem omnibus virtutibus præcellere deberent, tres tamen præcipuè illis suadendas S. Franciscus Salesius cap. 1. Reg. p. 2. censuit, eas videlicet, quas S. Paulus in epist. ad Titum c. 2. indicavit dicens: *Apparuit gratia DEI Salvatoris nostri omnibus Hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, & iustè, & piè vivamus in hoc saculo.* Quibus verbis tres præcipuè virtutes commendat, scilicet 1. Temperantiam, seu mundanarum Cupiditatum refrænationem, ut qui utuntur hoc mundo, sint quasi non utantur; quæ virtus Nobilibus præcipuè convenit, cum, teste S. Salesio l. c. nihil in hoc mundo invenire sit, quod nobili sanguinis generosi animo magis de honestamento sit, quam à corporis sui cupiditatibus velut vile mancipium sædè constructum, subjugatumque teneri, quæ aliò non collineant, nisi ut omnes generosæ indolis fibras elidant, funditusque perfumdent, uti experientia quotidiana, & tot familiarum nobilissimarum interitus & pernicies satis comprobant. 2. Justitiam commendat idem Apostolus, quæ tantò magis à Nobilibus amanda & servanda est, quantò ampliorem ad quilibet vis agendum licentiam sunt naçti. Ad hanc autem Justitiam juxta S. Salesium l. c. pertinet, suum cuique relinquere, & retribuere; neminem sive Domesticum, sive necessarium, sive subditum, sive extraneum injustè gravare, & onere in debitum opprimere: nihil à subditis exigere, quod æquissimum non sit, injusta tributa non imponere: manus ab Ecclesiasticis bonis abstinere, quin potiùs Ecclesias, & Ecclesiasticos omnino cultu & veneratione prosequi; sed & erga alios ita se in agendo benevolù, in loquendo affabilem, in conversatione sua reverentè exhibere, uti par est facere eum, in quem omnes omnium oculi sunt conjecti, quique domum suam ac familiam totam magnam cum prudentia, sinceritate, suavitateque gubernet, pacem, amicitiamque cum omnibus colat, ac tam præclaro ordine universa dirigat, ut faciem omnibus exemplo suo præferat. 3. Tandem præ aliis pietatem exigit, quâ se DEI timentem virtutisque debitum demonstrat; sed & DEI cultui, honorique & obsequio promovendo magno cum Zelo studeat. Quem quidem Zelum S. Salesius sequentibus verbis summopere commendat: *In hoc præcipuam sollicitudinem, in hoc finem, in hoc perfectam status sui felicitatem collocatam existimet, in*

omnem conatum, consilia, & labores destinet. Huic ut tanto faciliusque peringat, principium tum diei, tum negotiorum omnium per Orationem à DEO auspicietur. In auscultando Sacro Missæ Sacrificio, in decurrendo sanctissimæ Virginis Rosario, ejusque Officio, nec non cæteris precibus ab Ecclesia ordinatis, Psalmisque evoluendis assiduus sit. Sanctissimæ communionis Sacramento minimum se quot mensibus reficiat, pios, salutarésque libros lectitet, concionibus crebet adsit, frequentet devotarum Congregationum cætus, eorumque in album nomen suum referri faciat, ut tanto sanctius, distinctos divino cultui dies exigat. Nunquam patiatur se præsentem à quoquam divinam Majestatem dehonoriari & offendi. Utque diei felicissimè coronidem imponat, DEO, Cælitibusque acceptissimam, ad vesperum concessurus cubitum, prius semper in rationes conscientie indagat. His sanctis exercitiis, brevi ad eximiam integritatem, perfectionemque evadet: his obsequiis gratum, acceptumque se Deo præstabit, his amor, venerationique aliis erit, eosque exemplo & conversatione tam sancta ad optima quæque provocabit.

§. V.

Quid circa Instructionem Divitum observandum sit.

I. In hac Instructione Magnus Gentium Doctor Paulus faciem præferet Operario, doctrinâsque suggeret, quas jam olim per Timotheum in 1. epist. c. 6. Divitibus inculcari voluerat dicens: *Divitibus huius sæculi præcipe, non sublimè sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in DEO vivo (qui præstat omnia abunde ad fruendum) bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.* Quibus quidem verbis succinctè comprehenditur, quidquid à Divitibus specialiter observari oportet.

II. Primò ergo hortetur, ne efferantur, aliòsque despiciant ob divitias, cum nullam ob hunc titulum superbiendæ causam habeant; quis enim Oeconomus aut Quæstor ex capite, quòd plures pecunias distribuendas à Principe accepit, & difficiliòres rationes reddendas habeat, meliorem se aliis,